

Таким чином, можемо зробити висновок, що під тлумаченням міжнародних договорів слід розуміти діяльність, спрямовану на з'ясування і роз'яснення точного значення та змісту норм міжнародних договорів. Метою тлумачення міжнародних договорів є з'ясування реального сенсу і змісту договору, адже без розуміння суті норм міжнародного договору складно реалізувати його на практиці. Також тлумачення міжнародних договорів дозволяє вирішити певні колізії у законодавстві. Серед способів тлумачення міжнародних договорів, на нашу думку, первинним є граматичний спосіб, адже з його допомогою визначається суть кожного слова чи терміну, зазначеного в правовій нормі, а також від якісного граматичного тлумачення залежить ефективність інших способів тлумачення. Незважаючи на те, що сьогодні питанню тлумачення міжнародних договорів присвячено багато наукових статей, дану тему необхідно досліджувати постійно, адже кожного року набирають чинності нові міжнародні договори.

Список використаних джерел

1. Войціховський А. В. Міжнародне право : підручник. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 544 с.
2. Теліпко В. Е., Овчаренко А. С. Міжнародне публічне право : Навч. посіб.. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 608 с.
3. Віденська конвенція про право договорів між державами та міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями від 21.03.1986. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_a04#Text (дата звернення: 06.06.2022).
4. Київець О. В. Принципи тлумачення міжнародних договорів. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. № 1 (4). С. 149–153.
5. Процик І. Тлумачення міжнародних договорів. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. № 36. Частина 2. 2014. С. 178–190.

Керноз Н. Є., ст. викладач кафедри публічного та приватного права
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ВИКЛЮЧНА ПІДСУДНІСТЬ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

Із 15.12.2017 року у світлі оновлення національних процесуальних кодексів надзвичайно важливим і позитивним надбанням для забезпечення єдності правозастосовної техніки стала уніфікація законодавцем складної процесуальної термінології, зокрема щодо судової юрисдикції та підсудності. Але проблемними наразі залишаються питання законодавчого врегулювання юрисдикції адміністративних судів, зокрема - виключної підсудності, яка передбачена статтею 27 Кодексу адміністративного судочинства (далі – КАС, Кодекс) України.

Регламентация виключної підсудності саме в ч. 3 ст. 27 КАС України викликає найбільше дорікань не тільки з боку пересічних громадян, оскільки відсильна норма щодо встановлення цієї підсудності: по *«окремим категоріям адміністративних справ визначається цим Кодексом»*[1], також є дуже проблемною в правозастосуванні.

Для розуміння й правильного застосування положень ч.3 ст. 27 Кодексу щодо виключної підсудності виникає питання: чи є достатніми положення понад 30 статей спеціальної Глави 11 з назвою «Особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністративних справ» Розділу II КАС України? При цьому необхідно зауважити: вперше в адміністративному судочинстві всі справи цієї Глави законодавець класифікував на такі підвиди: *складні* (§ 1), *термінові* (§ 2), *типові та зразкові* (§ 3).

Тому, необхідно провести системний аналіз усіх категорій адміністративних справ, що розміщені в главі 11 Розділу II КАС України, на предмет встановлення конкретного суду як суду першої інстанції, до якого необхідно звертатися з адміністративним позовом.

До складних (§ 1) категорій справ законодавчо віднесено справи щодо оскарження:

- законності (крім конституційності) нормативно-правових актів органів виконавчої влади (далі – ОВВ), ВР АР Крим, органів місцевого самоврядування (далі – ОМС) та інших суб'єктів владних повноважень (далі – СВП) - суд не вказаний в ст.264 КАС України, тому, керуючись положеннями ч. 1 ст. 27 Кодексу - до *окружного адміністративного суду*(далі – ОАС), *територіальна юрисдикція якого поширюється на місто Київ*;

- законності актів, дій чи бездіяльності таких органів України: ВР, Президента, ВРП, ВККС, бездіяльності Кабінету Міністрів (далі – Уряду) щодо невнесення до ВР України законопроекту на виконання (реалізацію) рішення Українського народу про підтримку питання загальнодержавного значення на всеукраїнському референдумі за народною ініціативою – до *Верховного Суду* (ч.4 ст. 22 = ч. 2 ст. 266 КАС України);

- індивідуальних актів таких органів України: Національного банку, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, Міністерства фінансів, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку та рішень Уряду стосовно виведення банків з ринку - *суд не вказаний* в ст. 266¹ КАС України, тому необхідно застосовувати положення ч.1 ст. 25 Кодексу;

- про примусове відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, виключно з мотивів суспільної необхідності - до *апеляційного адміністративного суду* (далі - ААС) *за місцем розташування нерухомого майна, що підлягає примусовому відчуженню*(ч. 3 ст. 22 = ч. 2 ст.267 КАС України)[1].

До *термінових* (§ 2) законодавчо віднесено справи щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності: - виборчих комісій (далі – ВК), в т.ч. уточнення списку виборців, комісій з референдуму, членів цих комісій за їх рівнем: *дільничних* - оскаржуються до *місцевого загального суду як адміністративного суду* (далі - МЗС) *за місцезнаходженням відповідної комісії; територіальних (окружних) ВК* щодо підготовки та проведення виборів: місцевих, Президента України, народних депутатів України; *обласних* комісій з референдуму і комісії АР Крим з всеукраїнського референдуму - до *ОАС за місцезнаходженням відповідної комісії; Центральної виборчої комісії* (далі – ЦВК) щодо встановлення нею результатів виборів чи всеукраїнського референдуму - до *Верховного Суду*; інші рішення, дії або бездіяльність ЦВК її члена, прийняті у межах виборчого процесу - до *ААС в апеляційному окрузі, що включає місто Київ* (ст. 273 КАС України);

- ОВВ, ОМС, ЗМІ, інформаційних агентств, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, творчих працівників ЗМІ та інформаційних агентств, які порушують законодавство про вибори та референдум - до *ОАС чи МЗС за місцезнаходженням СВП* відповідно (ч.3 ст. 275 КАС України);

- суб'єктів виборчого процесу та референдуму, визначених у ст. 276 Кодексу - до *ОАС м. Києва* (ч. 3), або до *МЗС за місцезнаходженням територіальної виборчої комісії, яка зареєструвала кандидата* (ч.4), або до *ОАС за місцем вчинення дії чи місцем, де ця дія повинна бути вчинена* (ч. 5 ст. 276 КАС України);

- у справах, пов'язаних із виборами Президента України - до *ААС в апеляційному окрузі, що включає місто Київ* (п.1 ч. 2 ст. 22 = ч. 7 ст. 277 КАС України);

- встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань - до *ОАС за місцезнаходженням СВП:ОВВ,ОМС* (ст. 280 КАС України); в протипагу; для усунення перешкод та заборони втручання у здійснення права на свободу мирних зібрань - до *якого адміністративного суду за місцем проведення цих заходів?* (ч.1 ст. 281 КАС України);

- щодо гарантованого забезпечення потреб оборони - до *ОАС за місцезнаходженням відповідача* (ч. 2 ст. 282 КАС України);

- за зверненням податкових та митних органів - до *якого суду за «загальними правилами підсудності, встановленими цим Кодексом»* ? (ч. 2 ст. 283 КАС України);

- про застосування санкцій як новела адміністративного процесу з 24.05.2022 року–

до Вищого антикорупційного суду (ч. 3 ст. 20 = ч. 5 ст. 22 = ч.1 ст. 283⁻¹ КАС України);

- щодо включення фізичних осіб, юридичних осіб та організацій до переліку осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції, їх виключення з такого переліку та надання доступу до активів, що пов'язані з тероризмом і розповсюдженням зброї масового знищення, їх фінансуванням - до якого суду першої інстанції «за підсудністю, встановленою цим Кодексом»? (ч. 2 ст.284 КАС України); в протизагуг з 20.04.2020 року: ЦОВВ, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму й розповсюдження зброї масового знищення, про продовження зупинення відповідних фінансових операцій, в т. ч. видаткових – до ОАС м. Києва (ч. 2 ст. 289⁻¹ КАС України);

- з приводу тимчасового обмеження права громадян України на виїзд за межі території України – в спеціальній ст. 289⁻² КАС України суд не вказаний;

- дострокове припинення повноважень народного депутата України в разі невиконання ним вимог щодо несумісності - до Верховного Суду (ч.4 ст.22 = ч.1 ст. 285 Кодексу);

- СВП у справах про притягнення до адміністративної відповідальності – до МЗС (ч.1 ст.20 = ч.1ст. 286 КАС України) із подальшим застосуванням положень ч.1 ст. 25 Кодексу;

- органу державної виконавчої служби, приватного виконавця – до МЗС, який видав виконавчий лист (ч. 5 ст. 287 КАС України);

- з приводу примусового повернення чи примусового видворення іноземців або осіб без громадянства за межі території України - до МЗС за місцезнаходженням СВП, виписаних в ч.1.ст. 288 КАС України;

- про заборону політичної партії: принципово змінена підсудність з 13.05.2022 р.- до ААС в апеляційному окрузі, що включає місто Київ (п.2 ч. 1 ст. 22 = ч. 2 ст. 289⁻³ Кодексу)[1].

Отже, уявляється можливим констатувати: законодавча регламентація виключної підсудності в статті 27 та статтях спеціальної Глави 11 Розділу II КАС України, що мали б її конкретизувати, потребує доопрацювання. Оскільки, через вживання відсильного словосполучення «визначається цим Кодексом» як законодавчої прогалини для встановлення конкретного суду як суду першої інстанції, що не дає однозначної відповіді - до якого необхідно звертатися з адміністративним позовом по певним справам? Тому необхідно враховувати ще й положення інших статей, зокрема ст.ст. 20, 22, 25,26 Кодексу.

Список використаних джерел

1. Кодекс адміністративного судочинства : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. Дата оновлення: 24.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення: 14.06.2022).

Костюченко Н. Д., здобувачка вищої освіти гр. КЮ-202

Науковий керівник – **Кочина О. С.**, к.ю.н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ПОНЯТТЯ ТА ПРАВОВА ОСНОВА ВИНИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ

Розвиток в Україні ринкових економічних відносин потребують реформування цивільного законодавства в цілому, так і окремих їх частин, зокрема у сфері договірної відповідальності, що на даний час виступає головним механізмом забезпечення прав та законних інтересів учасників майнового обороту. Договірна відповідальність, як і будь-яка інше правове явище, складається з багатьох елементів, ефективне функціонування яких забезпечує ефективне функціонування й цілої системи. Одним з таких елементів є вина. Саме правильне розуміння вини, її співвідношення з іншими елементами системи значною мірою залежить здійснення договірною відповідальністю покладених на неї